

Sygn. akt: I C 568/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2020 roku

Sąd Okręgowy w Gliwicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Andrzej Kieć
Protokolant:	sekretarz sądowy Sandra Bień

po rozpoznaniu w dniu 6 października 2020 roku w Gliwicach

sprawy z powództwa P. S. (S.)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej w S.

o zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 12 317 (dwanaście tysięcy trzysta siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;
3. nieuiszczonymi kosztami sądowymi obciąża Skarb Państwa.

SSO Andrzej Kieć

Sygn. akt I C 568/18

UZASADNIENIE

Powód P. S. w pozwie złożonym w dniu 10.08.2018r (data nadania w UP) wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) S. A. z siedzibą w S. kwoty 300 000 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, iż żądanej kwoty dochodzi tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych polegające na śmierci córki, która zginęła w wypadku samochodowym w dniu 10.12.2004r, spowodowanym przez kierującego posiadającego polisę ubezpieczenia OC, za którą podmiotem odpowiedzialnym jest pozwana. Powód wskazał, iż stosunki ze zmarłą córką były bardzo dobre pomimo rozpadu małżeństwa z matką małoletniej; powód dążył do utrzymywania stałych i jak najbliższych relacji z dzieckiem. Wypadek oraz śmierć córki odbiło się negatywnie na życiu prywatnym i zawodowym powoda. Powód załamał się psychicznie, wpadł w ciąg alkoholowy. Do dnia wniesienia pozwu nie potrafił pogodzić się z tym co zaistniało. Przed wniesieniem pozwu powód bezskutecznie wzywał pozwanego do wypłaty dochodzonego roszczenia.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz obciążenie powoda kosztami postępowania. W uzasadnieniu wskazał, iż z ustaleń poczynionych w toku postępowania likwidacyjnego wynika, iż pomiędzy powodem a zmarłą córką nie istniała więź rodzinna skutkująca koniecznością uznania przez niego roszczeń w jakimkolwiek zakresie. Powód nie sprawował faktycznej pieczy nad córką, nie utrzymywał z nią kontaktu, uchylał się od dobrowolnego łożenia na jej utrzymanie.

Małoletnia od drugiego roku swojego życia nie mieszkała z powodem, ostatnia wizyta powoda u córki miała miejsce, gdy A. S. (1) miała 4 lata; w jej trakcie dziecko bało się powoda, nie chciało mieć z nim kontaktu. Zdarzało się, iż powód formułował pod adres dziecka oraz matki groźby. Z ostrożności podniósł zarzuty: nadmiernie wygórowanego roszczenia, przyczynienia się A. S. (1) do powstania wypadku w stopniu 50%, przedawnienia, niezasadności żądania zasądzenia odsetek od dnia wniesienia pozwu zamiast od daty wyrokowania.

Sąd ustalił:

Powód z S. S. (1) z d. K. (ob. M.) był w związku małżeńskim z którego pochodziła małoletnia córka A. S. (1), urodzona (...). Wyrokiem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z 8 czerwca 2004 roku (I 2 C 995/03) został orzeczony pomiędzy nim a S. S. (2) rozwód bez orzekania o winie. Powodowi w wyroku rozwodowym ograniczono władzę rodzicielską do ogólnego wglądu w wychowanie i kształcenie, w szczególności współdecydowania o istotnych sprawach dotyczących dziecka; zasądzono również od niego na rzecz małoletniej alimenty w wysokości 300 zł. Przed orzeczeniem rozwodu pozostawał z żoną w około 5 – letniej separacji faktycznej. Po rozwodzie zamieszkał z rodzicami; S. S. (2) z córką przeprowadziła się do województwa (...) – początkowo do miejscowości K., następnie do B..

Po rozejściu się stron powód nie utrzymywał regularnych kontaktów z dzieckiem. Udał się on kilka razy do miejsca zamieszkania żony z dzieckiem, starał się pogodzić z żoną. Nie był tam jednakże dobrze widziany przez żonę i teściową; po niedługim czasie zaprzestał tych wizyt. Od rozstania z żoną, z córka widział się dwa razy. Raz żona przyjechała do niego z dzieckiem, za drugim razem z dzieckiem widział się, gdy teściowa przyjechała z nim na (...). W tym samym roku powód pojechał w odwiedziny do córki; małoletnia go nie poznała. Gdy powód przedstawił się jej jako jej ojciec przestraszyła się i uciekła. Powód nie domagał się sądownie ustalenia widzeń z dzieckiem.

Powód nie uchodził za osobę odpowiedzialną. Często nadużywał alkoholu, pod jego wpływem bywał agresywny wobec rodziny.

Powód po rozstaniu z żoną, przysyłał nieregularnie na utrzymanie dziecka kwoty rzędu 100, 200 – 300 zł miesięcznie. Egzekucję alimentów prowadził komornik. Z tytułu alimentów na dziecko powód posiadał kilka tysięcy złotych zaległości. Powód został skazany za przestępstwo nie alimentacji. Matka powoda a babcia dziecka wysyłała do dziecka również paczki. Powód początkowo kilka razy próbował dzwonić do żony, potem tego zaprzestał. Była żona związała się z innym mężczyzną.

Dnia 16 grudnia 2004 roku małoletnia A. S. (1) w trakcie powrotu z kościoła wkroczyła na jezdnię przed nadjeżdżającym pojazdem, który nie zdążył wyhamować i została przez niego potrącona, w wyniku czego zginęła na miejscu. Sprawca wypadku, posiadający polisę wykupioną u pozwanego, został skazany na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania (wyrok SR w Świebodzinie z 27 września 2005 roku II K 251/05).

Małoletnia córka powoda przyczyniła się do wypadku w 30%. Piesza zachowała się nierozważnie, wkraczając na jezdnię przed nadjeżdżający pojazd.

Powód nie uczestniczył w organizowaniu uroczystości pogrzebowych; był obecny na pogrzebie. Potem nie bywał często na grobie córki; był tam dwa razy.

W związku z wypadkiem przed Sądem Okręgowym w Zielonej Górze toczyło się postępowanie o zapłatę z powództwa matki małoletniej S. M. przeciwko pozwanemu. Wyrokiem tamtejszego Sądu z 21 czerwca 2018 roku (sygn. akt I C 179/16) zasądzono na jej rzecz kwotę 60 000 złotych (przy oszacowaniu wysokości zadośćuczynienia na 100.000 zł, ustalając przyczynienie się poszkodowanej małoletniej do zdarzenia w 30%, przy uwzględnieniu dokonanej dobrowolnie wypłaty).

Ze sporządzonej na zlecenie Sądu opinii psychologiczno – psychiatrycznej oraz analizy dotyczącej powoda dokumentacji medycznej wynika, iż powód leczy się psychiatrycznie od roku 1998 z powodu zaburzeń adaptacyjnych, zaburzeń depresyjnych oraz zespołu zależności alkoholowej. Leczenie to miało charakter nieregularny; powód

nieregularnie zażywał przepisane mu leki. Wielokrotnie przyjmowany był na oddział psychiatryczny z powodu podejmowania prób samobójczych, gróźb dokonania samobójstwa a także na skutek nadużywania alkoholu. Powód nie posiadał znaczącej, bliskiej więzi z córką.

Doświadczenie śmierci córki nie jest jedyną przyczyną zaburzeń emocjonalnych u powoda. Powód leczenie psychiatryczne rozpoczął na 6 lat przed śmiercią córki, już wtedy występował u niego obniżony nastrój i myśli samobójcze. Po śmierci córki zgłosił się do leczenia w grudniu 2005r. Nie ma podstaw by wiązać stan emocjonalny powoda bezpośrednio i wyłącznie ze śmiercią córki. Na stan psychiczny powoda ma wpływ wiele czynników: historia nietrwałych relacji interpersonalnych, trudności w utrzymaniu zatrudnienia, niestabilna sytuacja finansowa, negatywna ocena swoich osiągnięć, konsekwencje wieloletniego, szkodliwego nadużywania alkoholu.

Pismem z dnia 6 czerwca 2018 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty tytułem zadośćuczynienia kwoty 500 000 zł. Pozwany w odpowiedzi datowanej na 5 lipca 2018 roku odmówił zapłaty, powołując się na poczynione w toku postępowania likwidacyjnego ustalenia, z których wynikało, iż powód ze zmarłą córką nie tworzył więzi rodzinnych; w szczególności nie opiekował się nią, nie utrzymywał z nią kontaktów, nie płacił na jej rzecz świadczeń alimentacyjnych.

(dowody: z odpisu aktu urodzenia A. S. (1) k. 14, z zaświadczenia lekarskiego z dnia 14 czerwca 2018 roku k. 15, z wezwania do zapłaty z dnia 6 czerwca 2018 roku k. 16 – 17, z pisma pozwanego z dnia 5 lipca 2018 roku k. 18 – 19, z dowodu wpłat, potwierdzeń nadania przesyłek k. 20 – 31, dowody wpłat na rzecz kancelarii komorniczej; z dokumentów z akt szkodowych w postaci sprawozdania z 17 września 2015 roku, protokołu rozpytania z dnia 27 sierpnia 2015 roku, protokołu rozpytania z 15 września 2015 roku, wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 21 czerwca 2018 roku sygnatura I C 179/16, z odpisu sporządzonej w tym postępowaniu opinii biegłego z dnia 22 lipca 2017 roku k. 61 – 95; z dokumentów z akt II K 251/05 Sądu Rejonowego w Świebodzinie, a z nich: z wyroku z Sądu Rejonowego w Świebodzinie z dnia 27 września 2005 roku wraz z uzasadnieniem (karta tych akt 210, 215 – 224), z wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 12 stycznia 2016 roku (karta 251 – 255 tych akt), opinii biegłego (k. 123 – 151 tych akt), protokołu eksperymentu procesowego (karta tych akt 99 – 105), protokołu oględzin otwarcia zwłok (karta tych akt 56), protokołu oględzin i miejsca wypadku (karta tych akt 3,4); dokumentacja medyczna powoda k. 120 – 145, 151 – 165, 180 – 186, 202 - 298; zeznania świadków: A. S. (2) k. 103 - 104, M. K. k. 104 - 105, U. K. k. 105 – 106; Ł. K. k. 324; przesłuchanie powoda k. 357 – 359; opinia biegłych: z zakresu ruchu drogowego K. K. k. 392 – 405, opinia psychologiczno – psychiatryczna k. 427 - 432).

Powyższe ustalenia faktyczne poczyniono na podstawie dokumentów podlegających zaliczeniu w poczet dowodów z mocy art. 243² kpc. Prawdziwość dokumentów nie była zaprzeczona. Wiare dowodowi z zeznań świadków sąd dał, w przyjętym zakresie, albowiem były zgodne, wzajemnie się potwierdzały. Sąd dnie dał wiary zeznaniom świadków A. S. (2) i M. K. w części w których zeznawali o częstotliwości widzeń powoda z dzieckiem oraz co do wpływu wypadku dziecka powoda na jego zdrowie psychiczne i spożywanie alkoholu; przeczą temu inne dowody, w szczególności z opinii pozostałych świadków i opinii biegłych psychologa i psychiatry. Uwzględniono również zeznania powoda, mając jednakże na uwadze, iż powód nie był w stanie w sposób prawidłowy podać istotnych dla sprawy szczegółów (dat) takich jak daty urodzenia córki, daty jej śmierci, wieku dziecka w chwili śmierci. Powód nie był również zorientowany we własnej sytuacji zdrowotnej; nie potrafił wskazać od kiedy leczy się psychiatrycznie. Z powyższych względów zeznania powoda w aspekcie wpływu śmierci dziecka na jego sytuację życiową i zdrowotną, łączących go więzi z dzieckiem, nie były przekonujące i wiarygodne; inne okoliczności wynikają przy tym z . opinii biegłych psychologa i psychiatry.

Sąd zważył:

Powództwo sąd uznał za niezasadne. Powód wystąpił z powództwem o zadośćuczynienie za śmierć osoby bliskiej tj. córki. Obecnie problematykę tą reguluje art. 446 § 4 kc, zgodnie z treścią którego Sąd może także przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Przepis przyznający to roszczenie to został wprowadzony do kodeksu cywilnego nowelizacją z 30 maja 2008 roku, która weszła w życie z dniem 3 sierpnia 2008 roku. Dotyczy zatem krzywd jakich poszkodowani doznali na skutek zdarzeń, które

wystąpiły od 3 sierpnia 2008 roku. W orzecznictwie przyjmuje się, iż gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. to najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje roszczenie o zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. (uchwała SN z dnia 22 października 2010 r. III CZP 76/10). Taka zatem była podstawa prawna żądań powoda, biorąc pod uwagę datę spornego wypadku.

W orzecznictwie przyjmuje się, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej stanowi naruszenie dobra osobistego najbliższych członków rodziny w postaci prawa do życia w pełnej rodzinie. Na status dobra osobistego, podlegającego ochronie prawnej przewidzianej w art. 24 § 1 k.c. zasługuje m. in. szczególna więź rodziców z dzieckiem, ale również więzi małżeńskie, więzi między braćmi czy też między dziadkami a wnukami. Stosownie do art. 448 k.c., kompensacie podlega doznaną krzywda. W przypadku naruszenia dobra osobistego poprzez zerwanie więzi rodzinnych krzywdę tę wyraża w szczególności cierpienie, ból i poczucie osamotnienia po śmierci najbliższego członka rodziny. Chodzi o rekompensatę krzywdy moralnej, a więc krzywdy pozostającej w sferze subiektywnych, wewnętrznych przeżyć danej osoby. Ustalenie krzywdy ma podstawowe znaczenie dla określenia odpowiedniej sumy, która ma stanowić jej pieniężną kompensatę. Aby ustalić rozmiar krzywdy należało zatem w pierwszej kolejności ustalić, jakiego rodzaju więź łączyła powoda ze zmarłą córką. Kolejnym etapem z kolei jest ustalanie ewentualnie należnego zadośćuczynienia zgodnie z dyrektywami wypracowanymi przez doktrynę oraz orzecznictwo.

Nie ulegało wątpliwości, iż prawo do zachowania więzi rodzinnych zalicza się do dóbr osobistych, przy czym jest to dobro szczególnego rodzaju. Jest ono nierozzerwalnie związane z istotą osoby fizycznej jako podmiotu prawa. W każdym człowieku tkwi bowiem prawo do więzi rodzinnych z najbliższymi. Do powstania tego dobra osobistego nie jest wystarczające posiadanie bliskich, lecz nawiązanie silnej więzi z tymi osobami, do której wystąpienia zwykle niezbędne jest wspólne doświadczenie życia rodzinnego, jak również świadomość istnienia takiej więzi oraz wola jej zachowania na przyszłość (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 29 kwietnia 2016 roku; I ACA 1005/15; LEX 2075686). Oznacza to, iż obie strony tej relacji; w tym przypadku zarówno powód – ojciec, jak i zmarła córka, winni być świadomi jej istnienia. Nadto nie każdą więź rodzinną należy z automatu zaliczyć do katalogu dóbr osobistych, lecz jedynie taką, której zerwanie powoduje ból, cierpienie, rodzi poczucie krzywdy.

Powód jako osoba dochodząca roszczenia na podstawie art. 448 k. c. powinna wykazać istnienie tego rodzaju więzi albowiem tylko taka więź stanowi dobro osobiste podlegające ochronie (por. uchwała SN z 13 lipca 2011 roku, III CZP 32/11 LEX nr 852341). Powód w niniejszej sprawie wyżej opisywanego ciężaru dowodu nie udźwignął. Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż powód nie utrzymywał praktycznie żadnych kontaktów z córką pomiędzy 2,5 a 8 rokiem jej życia. W tym czasie widział ją kilka razy. Powód nie był zupełnie zorientowany w podstawowych kwestiach dotyczących córki. Zarówno przed Sądem, przystępując do zeznań, jak i w trakcie badania psychologicznego nie potrafił wskazać prawidłowo daty urodzenia dziecka, daty śmierci dziecka, wieku dziecka w chwili śmierci; wieku dziecka w chwili rozwodu. Nie był w stanie przytoczyć konkretnych przykładów na znajomość istotnych faktów z jej życia. Nie uczestniczył on w sposób czynny, aktywny w życiu córki, nie interesował się jej rozwojem, jej szeroko rozumianą sytuacją. Dziecko, z uwagi na swój wiek, rzadkość osobistych spotkań, nie utrwaliło w swojej pamięci osoby powoda jako ojca; dziecko go tak naprawdę nie znało. W nawiązaniu oraz utrwaleniu takich więzi nie pomogły rzadkie próby utrzymywania przez powoda kontaktów na odległość, wysyłanie pieniędzy czy też przesyłanie paczek z prezentami. Działania te okazały się niewystarczające. Wskazać przy tym należy, iż na brak zainteresowania sprawami córki u powoda wskazuje okoliczność, iż nie alimentował jej regularnie i w należytej wysokości, z tytułu alimentów posiadał wysokie zaległości. Został nawet skazany za przestępstwo nie alimentacji.

W wyniku śmierci córki u powoda najprawdopodobniej wystąpiła reakcja żałoby i fizjologicznym (niepowikłanym) przebiegu. Przeżycia, emocje jakie u niego wystąpiły w wyniku doświadczonej straty jak i te które przeżywa obecnie nie odbiegają od emocji przeżywanych przez innych ludzi w sytuacji utraty; są one znamienne dla tzw. reakcji żałobnej. Z analizy zgromadzonego materiału dowodowego, w szczególności dokumentacji medycznej i opinii biegłych psychologa i psychiatry, wynika, iż doświadczenie śmierci córki nie jest jedynym powodem, z racji którego powód przejawia powyższy obraz zaburzeń emocjonalnych. Powód rozpoczął leczenie psychiatryczne 6 lat przed śmiercią córki, już wtedy występował u niego obniżony nastrój oraz myśli samobójcze. Po upływie roku od śmierci córki zgłosił się

do leczenia zgłaszając jako nasiloną trudność zwolnienie z pracy oraz problem z utrzymaniem ówczesnego związku (utrata partnerki). Nie ma zatem podstaw aby wiązać jego stan emocjonalny i przejawiane przez niego zaburzenia emocjonalne bezpośrednio i wyłącznie z doznaną utratą córki. Na stan psychiczny powoda ma wpływ wiele czynników takich jak historia nietrwałych relacji interpersonalnych, trudności w utrzymaniu zatrudnienia, niestabilna sytuacja finansowa, negatywna ocena swoich osiągnięć w tym również konsekwencje wieloletniego szkodliwego nadużywania alkoholu. Odejście córki nie jest jedyną przyczyną takiego stanu; najprawdopodobniej również nie jest to przyczyna decydująca. Uniemożliwiało to przyjęcie w sposób jednoznaczny, iż pogorszenie się stanu zdrowia psychicznego było spowodowane wyłącznie śmiercią córki.

Powyższe okoliczności uzasadniają twierdzenie, iż powoda P. S. oraz A. S. (1) nie łączyły więzi rodzinne nakazujące uznać je za dobro osobiste podlegające ochronie prawa cywilnego, które zostały naruszone (zerwane) na skutek śmierci w wypadku z dnia 16 grudnia 2004 roku. Jest to fakt obiektywny i miał zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

Powyższe okoliczności w ocenie Sądu uzasadniały oddalenie powództwa.

Wskazać również należy, iż na podstawie przeprowadzonego postępowania dowodowego uznać należało roszczenie za wygórowane; żądana wysokość zadośćuczynienia znacząco odbiegało od zadośćuczynienia przyznawanego w podobnych sprawach. Postępowanie dowodowe wykazało również, iż poszkodowana przyczyniła się do wypadku w 30%.

Niezasadny był natomiast zarzut pozwanego dotyczący przedawnienia roszczenia a to z uwagi na termin przedawnienia określony w art. 442 (1) par. 2 kc.

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 98 kpc, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Na zasądzone koszty procesu składają się koszty zastępstwa procesowego wg rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie 10800 zł (par. 2 pkt 7), opłata skarbową od pełnomocnictwa procesowego 17 zł oraz zaliczka na biegłego uiszczona przez pozwanego 1500 zł – łącznie 12317 zł.

Nieuiszczonymi kosztami sądowymi (koszty sądowe, wynagrodzenie biegłych) obciążono Skarb Państwa na zasadzie art. 113 ust. 4 uoksc, z uwagi na sytuację materialną powoda oraz charakter sprawy.

SSO Andrzej Kieć